

Izhaja vsak dan zjutraj, tudi ob nedeljah in praznikih. — Uredništvo: Ulica sv. Frančiška Asiškega št. 20, I. nadst. — Dopolni naj se pošiljajo uredništvu. — Neprankirana pisma ne sprejemajo, rokopisi se ne vračajo. — Izdajatelj in odgovorni urednik Štefan Godina. — Lastnik konsorcijski list „Edinost“. — Tisk tiskarne „Edinost“, vpisane zadruge z omejenimi poslovi, v Trstu, ulica sv. Frančiška Asiškega št. 20. — Telefon uredništva in uprave št. 11-57. — Naročnina znaša: Za celo leto K 31-20, pol leta K 15-60, tri mesece K 7-80, za nedeljsko izdajo za celo leto K 6-20, pol leta K 3-60.

EDINOST

Posamezne številke po 8 vin., zastave 10 vin. Oglasi se računajo na milimetre v širini ene kolone. Cene: oglasi trgovcev in obrtnikov po 10 vin. osmrtnice, zahvale, poslanice, vabila, oglasi denarnih zavodov po 30 vin. oglasi v tekstu lista do pet vrst K 20.—; vsaka nadaljna vrsta K 2.—. Male oglasi po 6 vin. beseda, najmanj po 60 vin. Oglase sprejema inseratni oddelček „Edinost“. Naročnina in reklamacije se pošiljajo upravi lista. Plačuje se izključno le upravi „Edinost“. Plača in toži se v Trstu. Uprava in inseratni oddelček se nahajata v ul. sv. Frančiška As. št. 20. Poštovanični račun št. 841.652.

Proslava obletnice majniške deklaracije Jugoslovanskega kluba.

Dr. Korošec v Trstu.

— Samostojno zborovanje. —

— Slavnost pri Sv. Ivanu.

Jugoslovanski Trst je doživel svoj veliki dan. Težki oblaki so se zbirali nad njim in iz teh oblakov je tudi že rohnol grom in so udarjale strele, a po plodonosnih poljanah našega snovanja in delovanja se je že vsipala ledena toča; a kakor vse kaže, je bil to morda komaj začetek nevihte, ki naj bi pometa z naših rodniških jugoslovanskih tržaskih tal nas in vse naše, kajti večerajšnji naš veliki dan nam je pokazal, da nam novi veter, ki je zapihal tam gori z visokega, prinaša v resnici ono, kar so nam obetali: vse huje in vedno huje. Tudi naj le prihaja in naj le tudi pride vse ono, kar so nam namenili: večerajšnji naš veliki dan nam je pokazal tudi, da je v nas dovolj tiste neomajne, tiste nezlomljive, tiste neuničljive odporne sile, ki je vzrasla iz združenja nas vseh brez razlike strank, brez razlike mišljenja, brez razlike svetovnega naziranja, da bomo kljubovali vsem viharjem, da bomo tudi iz najhujšega, kar so nam namenili, vstali prerojeni in očisti v tisto zlato svobodo, ki nam jo vrne uresničenje naše velike misli.

Zato je tudi ostal prihod našega Jugoslovanskega kluba, državnega poslanca dr. Antona Korošca v Trst skorajda neopazen, zato tudi predstavitev naše jugoslov. ideje jugoslovanski Trst ni mogel sprejeti tako, kakor bi se bilo zgodilo v drugačnih razmerah. Sprejeti se ga na postaji južne železnice zastopniki našega narodnopolitičnega vodstva in zbrala se je pred postojnim poslopjem tudi večja množica, toda sprejem je bil tih, kakor rečeno, skoraj neopazen. Saj smo bili vendar prepričani, da bi nam bili isti hip prepovedali vsako nadaljnjo manifestacijo tudi v najskromnejšem obsegu, ki ga dovoljujejo izredne razmere v ožjem vojnem ozemlju, kakor hitro bi se bilo v sredo zvečer oglasilo na ulici nekoliko pozdravnih vzklikov.

se vedno zavedali resnosti vprašanja o skupnem življenju z drugimi narodi, da se nismo nikdar dali voditi po slepem šovenizmu in da ni resnica, kar nam očitajo Italijani, da bi jim bili kodaj grozili, da jih hočemo pometati v morje.

Zakaj go nas bojo Italijani?

Saj smo vendar narod, ki postavlja ves svoj up v samoodločbo, v sporazum med narodi, ne pa v spletko diplomatov. Tak narod vendar ne more biti nevaren sosedom! To bi lahko spoznali tudi naši Italijani. Če mi zahtevamo Trst za Jugoslavijo, ne zahtevamo tega iz sovraštva do Italijanov, ne zato, da bi jih izrili od tod, temveč zahtevamo to le zato, ker globoko razumemo, da je ta zemlja jugoslovanska, ker vemo, da nam je neobhodna potreba za razvoj Jugoslavije. Saj jo vendar morje od izliva Soče pa do zadnjega ričja Dalmacije slovensko! Če so na zapadni obali Adrije italijanske naselbine, katerim v ostalem hočemo priznati vse pravice, če so te naselbine, nastale tedaj, ko je vladala tod beneška republika, vzdržale kot italijanske tudi avstrijske vlade, zato je vendar ta obala ostala, kakor je bila, — jugoslovanska! (Zivahno odobravanje.)

Opozarjajoč na to, da se je postavila na dnevni red zborovanja poleg majniške deklaracije tudi točka »šolstvo«, je poudarjal govornik, da je to tem nujneje potrebno danes, ko posebno Nemci zastavljajo vse svoje sile, da bi na naših tleh še bolj utrdili svojo pozicijo na šolskem polju, obenem pa tudi zato, ker s svojimi šolskimi zahtevami kažemo jasno, da je naš boj kulturni, da hočemo doseči uspehe tu in zmagati z orožjem prosvete, s kulturnim orožjem, ki je dostojno kulturnega naroda! (Burno pritrdjevanje.)

Kot podlago za razpravo na zborovanju je predložil nato podpredsednik političnega društva dr. Edvard Slavik naslednje

resolucije:

Jugoslovani, zbrani na izrednem občnem zboru političnega društva »Edinost« 30. majnika 1918. leta v Narodnem domu v Trstu

se vnovič enoglasno in navdušeno izjavljajo za majniško deklaracijo Jugoslovanskega kluba v avstrijskem državnem zboru in izrekajo poslanecem, zbranim v tem klubu, in posebej g. dr. Antonu Korošču, klubovemu načelniku, zahvalo za njihovo delovanje in polno zaupanje;

II.

izrekajo svojo prepričanje, da je v življenjskem interesu monarhije in njenih narodov, da se sklene čim preje splošen mir na podlagi sporazuma

V.

povzdigajo vnovič, po dolgoletnem in vedno brezuspešnem zahtevanju, svoj glas, ki naj zveni kot obtožba proti avstrijskim vladam vpricho vsega kulturnega sveta, radi vztrajnega in doslednega zanemarjanja potreb domačega slovenskega prebivalstva na Primorskem in posebej v Trstu na šolskem polju in prošlo svoje zastopnike, naj store vsa korake, da se enkrat napravi konec temu kulturnemu škandalu.

Zborovalci so pozdravili resolucije z dolgotrajnim odobravanjem. Nato pa je vstal

načelnik Jugoslovanskega kluba dr. Korošec.

Nepopisno navdušenje je zavladalo po dvorani. Vzklikov: »Živio dr. Korošec!« »Živel Jugoslovanski klub!« »Živela Jugoslavija!« ni bilo ne konca ni kraja in z lož se je, kakor že tedaj, ko ga je pozdravil predsednik zborovanja, ponovno vsulo cveto, to je toliko meri, da je bil pokrit ves oder. Le polagoma se je poleglo vzklikanje in ploskanje, a ko je zadenel možgani govornikov glas po dvorani, je hipoma utihnilo vse: glas apostola Jugoslavije!

Dragi narod!

V 48. letih se je

potem pojavila misel združenja slovenskega ozemlja in v času taborov, v letih 68. se je začela ta misel poglabljati v slovenskem ljudstvu. Zdaj tu zdaj tam se je potem pojavljala misel, da bi se srbski, hrvaški in slovenski narod združil v eno veliko državo, ki bi bila ta ideja razburkala naš narod vse do dna, tega ni bilo. Krive so pač bile temu neugodne politične situacije, a bila pa je tudi naša krivda, ker smo se pehali, strastno pehali za strankarskimi cilji, tako da je bil nemogoč razmah teh velikih idej. Potem je prišlo leto 1914.

in žnjim veliki ogenj svetovne vojne.

kateri bi tvorili prvo etapo, pri čemer bi se seveda Jugoslavija potem pustila za bodoče stoletje. Toda kakor se vsaj sedaj nanovo ni našel med nami izdajalec, upam tudi, da se ne najde v bodoče izdajalec, ki bi hotel štajerske in koroške Slovence izdati smrti. (Klici: Nikdar!) To bi bilo pač prestrašno, če bi bil sad svetovne vojne in krona vsega navdušenja za narod

Izdajstvo na koroških in štajerskih Slovencih! Če kdo, so potrebni koroški in štajerski Slovenci, da se otmejo nevarnosti, so potrebni oni svobodnega dna

Trst, Reka!

Nemci in Madžari zahtevajo svobodno pot do morja in mi niti ne smatramo to za toliko krivično in tudi ni v našem interesu, da bi bil Trst odtrgan od zaledja. Toda Nemci hočejo več, oni hočejo s tem povečati svojo politično in gospodarsko moč proti nam. Vsakdo ve, kaj pomenjata za naš narod Trst in Reka. Saj tu sem naginja ves naš narod, saj ve, da tu živi, da ima tu svoj življenjski smoter. Saj tu sem, v Trst, teče stoletja njegova najboljša kri, saj skozi to okno gleda v svet, saj skozi to haljo diha vase življenje. Zato smo tudi s tako veliko pozornostjo zasledovali vse vaše delo, vaš boj, zato smo se tako veselili vaših uspehov in vaših zmag, zato smo vedno občudovali vašo požrtvovalno navdušenost za narodno stvar.

Alpski Nemci so celinski narod, ki pač ne potrebuje pomorske šole. Vse to so le znaki, dokazi, da sedaj res vlada drug duh v Avstriji.

Ne bomo vam razkrivale svojih čustev, o njih govorje pole z našimi podpisi, ki smo vam jih poslale na Dunaj. Srečne smo, da Vas imamo vendar enkrat v naši sredi, srečne, da moremo slišati Vašo besedo, katere smo le redkokdaj deležne, ker ima med drugimi tudi to čudovito lastnost, da je — papir ne prenese! Z občudovanjem in zaupanjem zremo na Vas, ki se bojite v prvih vrstah, in četudi od daleč, kot zadnja rezerva, vam sledimo zvesto korak za korakom, zvesto za Vami do končne zmagae. Vi ste naši vitezi; globoko v srcu nosimo Vaše barve — našo sveto trobojnico, a naše plačilo bo — ljubezen, ljubezen in spoštovanje, ki ga slovenska mati vsadi svojemu otroku v srce, ljubezen in globoko spoštovanje do Vas, ki ste stali neustrašeno v prvih vrstah v tem težkem boju, morda najtežjem, kar jih je prestal naš rod, in še posebej do Vas, gospod načelnik, ki ste neustrašni vodja teh hrabrih vrst. Z vsa dušo smo z Vami in prepričane smo, da nas po težkem, vztrajnem boju končno gotovo privedete do cilja, ki ste si ga postavili — do srečne, združene velike Jugoslavije!

Ob živahnem ploskanju občinstva so odposlanke izročile dr. Korošču krasen soplek cvetic in iz lož se je zopet vsulo cvetje na oder.

V svojem odgovoru je poudarjal dr. Korošec, da je bilo ravno slovensko ženstvo tisto, ki ni ostajalo v ozadiju, ko je šlo za razširjanje jugoslovanske misli, temveč da je prav ono stalo tu v prvi vrsti in največ storilo za oživitvenje naše velike ideje in mu gre torej pred vsemi zahvala za njegovo delo za naš skupni ideal naše skupne svobode.

Po ponovnem navdušenem odobravanju in vzklikanju je izpregovoril nato

dr. poslanec dr. Otokar Rybář

k naslednji točki dnevnega reda: Naše šolstvo. Obširneje bomo o njegovem govoru poročali prihodnjič, danes naj omenimo le toliko, da je odločno zavrnila stališče, ki ga zavzemajo Nemci glede šolskega vprašanja v Trstu, poudarjal dolgoletne zahteve tržaskih Slovencev po slovenskih šolah, zlasti pa posebno sedaj v zadnjem času tako nujno potrebno rešitev srednješolskega vprašanja.

V imenu tržške organizacije jugoslovanske socialnodemokratske stranke je sporočil zborovalcem solidarne pozdrave

gospod Golouh.

poudarjajoč, da naj ve jugoslovansko ljudstvo, ki danes združeno zahteva zedinjenje vseh narodnih vrst, da ima v slovenskih socialnih demokratih najkrepkejšo, najodločnejšo sobojevniko za skupni cilj. Narod, ki ne stremi po svobodi, ni vreden, da bi bil. Naj vedo vsi tisti, katerim gre, da si bo jugoslovanski narod, ves, brez razlike strank in razredov, znal priboriti, kar smatra za pogoj svoje svobodne, lepše bodočnosti.

Nato je izpregovoril spremljevalec načelnika Jugoslovanskega kluba.

Župnik Bajec.

ki je sporočil pozdrave onih Slovencev, Kranjcev, o katerih je dejal, da smo Tržčani svoje čase imeli nekake dvome. Toda sedaj, je dejal, se je ozračje na Kranjskem popolnoma razbistrilo. Ljudi, ki so, žal, stali dolgo časa na čelu, sedaj ni več. Naše ljudstvo je začelo glas onega velikega klicarja dr. Kreka (Zivahni klici: »Slava!«) in ljudstvo, za katero je on žrtvoval vse, mu je sledilo, in danes ga je velikanška večina za našo Jugoslavijo. Zadnje čase, ko je bil dr. Krek pri meni, je pripovedoval govornik, sva sedela nekatr pri kozolcu in s strahom sem opazoval, kako mu ginejo telesne sile. »Ljubi Janez, kaj pa potem, če tebe izgubimo?« sem dejal. Tedaj se mu je zaizkrilo oko, in dejal je: »Fant, nič se ne boj; eno povej ljudem: ljubezen naj jih veže, in naroda, ki ga veže ljubezen, ne more nihče več ugnobiti!« Tako pravim tudi jaz: Ljubezen naj vas veže v trdno fanango, v nepredorno vrsto, katere potem ne zruši noben tujec, noben sovrag! V ljubezni pojdemo v boj do končne zmagae! (Zivahno odobravanje in ploskanje.)

Predsednik dr. Josip Wilfan

je končno iznova poudarjal zgodovinski pomen tega zborovanja na dan obletnice majniške deklaracije. Danes smo tržaski Jugoslovani postavili mejnik in sicer dvojen: v prostoru in času. Povedali smo brezdvomno, da Trst in vse Primorje pripada Jugoslaviji in da v tem ne poznamo nobenega kompromisa. Postavili smo pa mejnik tudi v času in to na izrazit način, ko smo od boriteljev za avtonomijo postali kulturni narod, ki se bori za svojo državo. Združili smo tudi vse svoje sile, a sedaj poglabimo še svoj boj v socialni smeri, v kulturnem delu, predvsem pa v politični odločnosti, v skupnem delu. Tedaj bo naš Trst res vreden, da ga sprejme Jugoslavija v svoje okrilje.

Zahvalivši ponovno zborovalce na udeležbi ter Jugoslovanski klub in posebno dr. Korošca njegovem delovanju za narod, je dal na glasovanje predlagano resolucijo. »Saj ni treba!« so se oglašili stoteri klici; »saj smo vsi zanj!« In roke so se dvigale in odobravanja in ploskanja ni bilo ne konca ne kraja.

Zasadite si jo torej v srce, da ne bo ostala samo na papirju; mož pri možu, žena pri ženi, vsi za našo veliko idejo!

S temi besedami je zaključil zborovanje. Navdušena množica je nato stote zapela himni »Hej Slovani« in »Lepa naša domovina« ter se polagoma začela razhajati, mirno, svečanostno, zavedajoč se, da je pravkar proslavila največji dan svojega življenja, ko se je zapisala svoj veliki domovini Jugoslaviji.

Pozdrav tržškega jugoslovanskega žensiva.

Tedaj so pristopile odposlanke tržškega jugoslovanskega žensiva gđne. Milka Martelančeva, Stana Pertotova in Stefanija Vatovčeva. Gđe. Martelančeva je nagovorila načelnika Jugoslovanskega kluba tako-le:

Gospod načelnik! Dodeljena nam je častna naloga, da se vam poklonimo v imenu vsega tržškega jugoslovanskega žensiva!

